

ВПРАВИ НА ПЕРЕКЛАД В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Т.В. Кравченко

*викладач, Національний технічний університет України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Початок 21 століття характеризується швидким темпом розвитку інформаційних технологій. Разом з тим, різко зростає обсяг інформації, що в свою чергу сприяє появі нової термінології. Виникає потреба у професіоналах з різних галузей та потреба у перекладачах, які б мали високий рівень знань з тієї чи іншої галузі. Так, професійний переклад на сьогодні посідає значну сходинку у світовій індустрії, а перекладацька діяльність набуває свого розмаху. Але неможливо бути «Джеком усіх професій», ніхто до цього сьогодні не готовий. Неможливо бути кваліфікованим перекладачем в усіх галузях. Потрібно зануритись в вузьку спеціалізацію з її термінологією.

Переклад використовується як засіб навчання мови на практичних заняттях з іноземної мови в технічному вузі і займає вагоме місце. Крім того, переклад (як вид роботи) допомагає студентам відчувати та випробувати свої знання та вміння, а викладачеві – реально оцінити студента та направити на досягнення кращих результатів. Над проблемою перекладу та класифікації перекладу працювали такі вчені, як Ж.Ербер, Р.К.Мін'яр-Белоручов, та інші. Приймалося до уваги також, яким чином сприймався матеріал: візуально чи на слух, і як був створений переклад: в письмовій чи усній формі. З точки зору більшості дослідників, переклад класифікують на: візуально-письмовий, візуально-усний, письмовий переклад на слух, усний переклад на слух. Подальша класифікація базується вже на виділенні розумових механізмів, таких як сприйняття вихідного матеріалу, запам'ятовування, перехід від однієї мови до іншої, оформлення перекладу, та часові рамки для здійснення перекладу [3, с.38]. Якщо взяти до уваги усний переклад, можемо констатувати, що це - вид перекладу, при якому оригінал і його переклад виступають в процесі перекладу в нефіксованій формі, що зумовлює неможливість подальшого зіставлення або виправлення перекладу після його виконання. Тому велика роль при навчанні усному перекладу належить викладачеві, який вчасно буде помічати, коментувати та виправляти помилки. При усному перекладі створення тексту перекладу може відбуватися або паралельно сприйняттю оригіналу, або після того, як завершиться сприйняття оригіналу. На якість перекладу можуть часто впливати лінгвістичні чинники (незнайомі студентам слова, аббревіатури, терміни, та граматичні конструкції). Все це треба вчитися долати, виділяючи смислові одиниці, з урахуванням попереднього контексту. Для цього, крім лінгвістичної підготовки, студентові необхідна загальна ерудиція, знання типових словосполучень, граматичних і інтонаційних засобів зв'язку речень. За результатами комунікації усні переклади поділяються на: комунікативний - на рівні розуміння, та ідеологічний - на рівні єдності граматичного поєднання, змісту і форми з

адекватністю більше як 85%. Різні види перекладу знайшли своє практичне втілення у наступних видах діяльності: презентація нової лексики (термінологічного словника) та граматичних конструкцій; підбір лексичних відповідностей в двох мовах; способи перекладу окремих граматичних структур; переклад групи слів та словосполучень у двох мовах; переклад речень на українську мову, звертаючи увагу на граматичні конструкції; переклад речень на англійську мову з термінологічною лексикою; переклад піддиктовку, переклад текстів: усний, письмовий. А також, переклад для перевірки розуміння прочитаного або прослуханого тексту, при цьому перевірка розуміння здійснюється як з використанням перекладу (виклад тексту своїми словами або вибіркового перекладу (відповіді на запитання, підбір синонімів, антонімів); чи викладення своєї точки зору щодо поставленої проблеми без опори на рідну мову. Аналіз перекладів дає змогу студентам побачити свої помилки, та в ході виправлення набути навички та вміння [4, с.10].

Навчання студентів навичкам перекладу приділяється велика увага, хоча навчання іноземної мови в технічному ВНЗ не ставить собі за мету прищеплення студентам перекладацьких навичок і вмінь, а лише навчити студентів іноземній мові, як засобу спілкування, і прищепити їм навички осмисленого читання іншомовної літератури, в тому числі технічної за обраною спеціальністю. Всі перекладацькі вправи, спрямовані на навчання перекладу, все ж мають місце. Пояснюється це тим, що при постановці завдань навчання іноземній мові в технічному вузі необхідно враховувати вимоги, що пред'являються самим життям. [1, с.1]. Звісно, що це не підготовка професійних перекладачів, враховуючи обмежену кількість годин в умовах звичайного технічного вузу. Мова йде про ознайомлення студентів з основами перекладацької науки і перекладацької майстерності в рамках існуючої програми з іноземної мови.

Щоб оволодіти навичками перекладу від студентів вимагається тривалі і регулярні тренування в цьому напрямку. Потрібні звичайно дисципліна та організованість. Крім того, студент також має оволодіти навичками у дослідженні. Він повинен досліджувати глибинний зміст тексту (чи то інструкції, чи вказівок), та навчитися визначати важливі характеристики тексту. Потрібно знати інструменти перекладу, щоб виконати успішно поставлене завдання, та щоб донести повідомлення без втрати деталей. Важливу роль займає дослідження термінології, так як багато технічних документів містять спеціалізовані ключові терміни. Термінами називаються слова та словосполучення, що позначають специфічні об'єкти та поняття, які експлуатують спеціалісти певної галузі науки або техніки. В якості термінів можуть використовуватися як слова, що використовуються майже виключно в рамках даного стилю, так і спеціальні значення загальнонародних слів. [2, с.110] Саме тому навчання студентів вмінню грамотно і чітко викласти отриману з першоджерел інформацію (вказівки, інструкції, повідомлення, юридичні закони, цитати в наукових статтях і т.д.), а також подати свою інформацію (рекламне оголошення, резюме, лист-запит) набуває все більшого значення. Технічний переклад займає більшого часу, ніж будь-який інший

переклад. На це теж слід звернути увагу. Для вдалого перекладу студент потребує і знання рідної мови, щоб передати зміст тексту належним чином. Але точність повинна мати перевагу над стилем у перекладі технічних матеріалів.

Викладачами складаються різні посібники та методички, до яких включені вправи з перекладу (збірник вправ, з ключами). Доцільно використовувати різні тести (поточні, перехідні, та контрольні). При цьому дуже важливо правильно підібрати вправи для включення в посібник з урахуванням рівневої підготовки студентів, цільової установки, тематики і ступеня складності перекладного мовного фрагмента.

Література:

1. Вагапова Л.Л. Переводческие упражнения на занятиях по иностранному языку в техническом вузе / Л.Л. Вагапова, А.С. Вагапов.- [Электронный ресурс] http://samlib.ru/w/wagapow_a_s/transl-pract.shtml
2. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): учеб.для ин-тов и фак.иностран.яз./ В.Н.Комиссаров.-М.:Высш.шк., 1990.-253с.
3. Пиввуева Ю.В. Пособие по теории перевода (на английском материале)/ Ю.В.Пиввуева, Е.В. Двойнина.- М.:Филоматис, 2004.-304с.
4. Canale M. (1980) Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching. Applied Linguistics / Michael Canale. – Oxford : Oxford University Press, 1980. – 50 p.